

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis discernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Complectens ea quæ ad Sacramenta & mores pertinent

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1659

§. I. Quid juris. Quid justitia nomine intelligendum sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38979

ex illis aditurus est. Et hæc est communis sententia Doctorum, paucis exceptis, quorum opinionem ut minus probabilem & tutam merito rejicit Lessius supra dub. 6.

SECTIO VII.

Explicatur septimum Decalogi præceptum.

Non furaberis.

CUM hoc septimo præcepto (ut observat Catech. Rom. Part. 3. c. 8. Deus in tutelam veluti suam bona nostra exteriora susceperit; ita ut nullus ea iniuste surripere aut in vitis nobis detinere possit, quin iniuria illa in ipsum etiam Deum refundatur, ac obedientia illi debita violatur: hinc pater quanti facienda sit huius præcepti observatio, & quo studio illius obligationes omnes perlegendæ sint, præsertim cum innumeris prope modis in illud peccetur. Ut igitur majori cum luce in illius explicatione procedamus, ipsius juris ac iustitiæ principia breviter consideranda nobis sunt, ut ex illis postea rationes omnes, quibus erga proximi bona obstringimur, enucleatius cognoscamus.

§. I.

Quid Iuris, quid iustitiæ nomine intelligendum sit.

NOMEN Iuris (ut illius varias & multiplices acceptiones omittamus) in duplici præsertim significacione sumi solet. Primò pro lege tam naturali quàm positivâ, sive divina sive humana. quo sensu dicimus e. g. parentibus honorem deferre, esse de iure naturali; Sacramenti Baptismi recipere, esse de iure divino positivo; eo etiam

sensu legum & sanctionum Ecclesiasticarum Collectio-
nem juris Canonici nomine indigitamus. Secundo sumi-
tur pro facultate illa seu potestate legitima, quam quis ha-
bet ad rem aliquam obtinendam aut retinendam, vel ad
aliquid faciendum, ita ut ab illius rei obtentione aut re-
tinendam, vel ad aliquid faciendum, ita ut ab illius rei
obtentione aut retentione, vel ab illa actione facienda
impediri licite non possit.

Similiter iustitiæ nomen duobus potissimum modis
accipitur. Primo pro virtute quadam generali, quam S.
Ansel. Dialog. de verit. c. 13. vocat *Rectitudinem voluntatis*:
quo sensu virtutes omnes in se complectitur, & pro illis
sive generatim sive speciatim significandis plerumque in
Scriptura ponitur, ut Matth. 5. *Beati qui esuriunt & sitiunt
iustitiam.* & cap. 6. *Attendite, ne iustitiam vestram faciatis co-
ram hominibus, ut videamini ab eis.*

Secundo pro virtute particulari, quæ à S. Doctore 2. 2. q.
58. a. 1. & à Jurisconsultis communiter definitur: *Constans
& perpetua voluntas jus suum unicuique tribuendi*: quorum
verborum sensus est iustitiam esse virtutem, quæ inclinât
& firmat voluntatem ad tribuendum unicuique quod
suum est: quæ in acceptione una est ex quatuor illis virtu-
tibus, quæ à S. Ambr. in c. 6. S. Lucæ vocantur *Cardinales*, eò
quod sint aliarum virtutum tanquam cardines; ita ut sicut
ostium in cardine, si (ut loquitur S. Greg. Lib. 2. moral. c.
36.) *Omnis honesta vita ratio, & universa boni operis structura,
illius inniti quodammodo videatur.*

Dividitur autem iustitia à S. Doctore q. 61. a. 1. in com-
mutativam & distributivam. Iustitia distributiva illa est,
quæ dividit & distribuit munera, officia, onera, bona, & a-
lia similia communitatis alicujus propria secundum pro-
portionem quam vocant Geometricam: id est, conside-
rando non solum valorem & quantitatem bonorum illo-
rum aut onerum, &c. sed etiam personarum conditionem,
idoneitatem, merita, &c. Commutativa verò illa est, quæ
constituit æqualitatem inter personas particulares secun-
dum proportionem arithmeticam: id est, considerando
solum valorem, vel quantitatem rerum sine ullo respectu

ad personas: v. g. mutuatus est aliquis centum aureis, qualiscunque sit dives an pauper, nobilis an ignobilis, debet centum aureos reddere.

§. II.

Quid sit ius ad rem, & ius in re.

CELEBRIS illa divisio juris, quæ à Theologis & Iurisperitis tractatur, lucem dabit variis difficultatibus citius huius præcepti violationem occurrentibus, ideoque nobis prætermitti non debuit. Ius igitur ad rem est illud, quod habetur per alicuius contractus stipulationem, puta per donationem, emptionem, &c. antequam illius rei, quæ donata vel empta est, traditio fiat. Ius in re est illud, quod per ipsam rei traditionem acquiritur.

Hæc est autem utriusque differentia, quòd ius in re faciat illam propriam eius qui acquisivit, ut, quocumque loco sit, & in cuiuscunque manus pervenerit, facultatem habeat, eam ubicunque repererit recipiendi, & à quocumque repetendi; obligeturque ex iustitia eam ei restituere, quis acceperit. Ius verò ad rem non tribuit facultatem huiusmodi in ipsam rem, sed solummodo titulum iustum & aptum ad habendum illius rei dominum: e.g. quis emittit equum ab altero, illiusque pretium solvit; si equus ille nondum ei à venditore traditus sit, habet tantum jus ad illum equum, non verò in illo: unde si venditor fraudulentè eundem equum alteri vendat, & tradat, primus emptor non potest ab illo altero equum repetere; sed agere tantum potest in venditorem, ut pretium restituat, sibi que præterit per solvat quantum sua intererat, contractum illius venditionis antea celebratum firmum & ad plenum effectum perducere: contra si equus ille venditus, sed nondum traditus, moriatur aut furto abducatur, venditori perit & non emptori.

Ex quibus intelligi potest quid sibi velint leges civitatum dum dicunt, ei, qui habet jus in re, competere actionem.